

УДК 811.161.2'367.2:81'38

DOI https://doi.org/10.24919/2663-6042.11.2019.175468

КОМУНІКАТИВНО-СТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ СИНТАКСИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ ОДНОРІДНОСТІ В НАУКОВОМУ ТЕКСТІ

Дядюра Г. М., Кухарєва-Рожко В. І.

Черкаський державний технологічний університет

У статті ґрунтовно проаналізовано комунікативно-стилістичний аспект синтаксичної категорії однорідності в науковому тексті. Зазначено, що поняття однорідності в розвитку теорії описової граматики зазнавало різних інтерпретацій. Для з'ясування комунікативного потенціалу ускладнених односкладних речень охарактеризовано категорії однорідності з позиції вживання в реальному, комунікативно спрямованому мовленні, тобто в науковому тексті. Розглянуто типізацію однорідного ряду за такими ознаками: семантичною, лексико-граматичною, позиційною, стилістичною, комунікативною. Функціональний вияв присудкового ускладнення в текстах зумовлює його певне синтаксичне членування, при якому синтаксично однорідні присудки репрезентовані в різних «поділених» реченнях.

На матеріалі сучасних науково-технічних текстів з'ясовано ступінь цілісності компонентів однорідного ряду, що залежить від структури однорідних рядів та від характеру їхнього поширення. Найістотною ознакою однорідності є функціональна рівноправність елементів ряду, їх граматична незалежність один від одного. Ця ознака має своє оформлення в сурядному зв'язку, зовнішніми виразниками якого є або особлива об'єднувальна інтонація (переліку або протиставлення), або сполучники разом з інтонацією.

У процесі аналізу науково-технічних текстів визначено, що функціональним видом ускладнення односкладних речень однорідними присудками в науковому стилі української мови є переважно синтаксично однорідні присудки.

У статті показано, що синтаксична організація узгоджується з функцією наукового мислення, спрямованого на усвідомлення світу через логічне освоєння його шляхом розуміння та перетворення фактів пізнання в смислові категорії.

Ключові слова: науковий текст, односкладні речення, науковий стиль, категорія однорідності, однорідний ряд, комунікативно-стилістичний аспект, комунікативний потенціал.

Diadiura G. M., Kukhareva-Rozhko V. I. Communicative-stylistic aspect of a syntactic category of homogeneity in scientific texts. Communicative-stylistic aspect of the syntactic category in scientific and technical texts is thoroughly analyzed in this article. It is mentioned that the notion of homogeneity in the development of the theory of descriptive grammar has undergone various interpretations. To find out the communicative potential of one-member complex sentences the category of homogeneity is described from the position of its use in a scientific text. The typization of a homogeneous set is considered on the basis of the following features: semantic, lexical-grammatical, positional, stylistic and communicative.

Functional explication of the predicate complication texts predetermines a certain syntactic division in which syntactically homogeneous sentences are represented in the "divided" sentences.

The essence of integrity of the components of a homogeneous set which depends on the nature of its distribution is determined on the materials of modern scientific and technical texts.

The most significant characteristic of homogeneity is functional equivalence of the elements of a set, grammatical independence from each other. This characteristic has its own representation in the coordinate relationship externally expressed by either special unifying intonation or conjunction together with the intonation.

In the process of scientific and technical texts analysis it was defined that the functional type of complication of one-member sentences by homogeneous predicates in scientific style of the Ukrainian language is mainly syntactically homogeneous predicates.

It is shown that syntactic organization coincides with the function of scientific thinking aimed at world perception through logical comprehension by understanding and transformation of the facts into semantic categories.

Key words: scientific text, one-member sentences, scientific style, homogeneity category, homogeneous set, communicative-stylistic aspect, communicative potential.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Висвітлення категорії однорідності в комунікативно-стилістичному аспекті має важливе значення, оскільки однорідність змінює змістове навантаження речення, його реальний комунікативний сенс. Для з'ясування комунікативного потенціалу ускладнених односкладних речень

необхідно схарактеризувати категорію однорідності з позиції вживання в реальному, комунікативно спрямованому мовленні, тобто в тексті.

Однорідність зазвичай має очевидне пояснення в психолінгвістичному плані, що пов'язано з дослідженнями операторів та обсягу пам'яті, здатністю зберігати ідею змісту повідомлюваного в реченні

факту всупереч розгалуженості конструкції однорідними членами речення. Якщо прийняти за істинне основне твердження психолінгвістики (лінгвістичні одиниці психологічно значущі), то саме однорідність матиме високий ступінь значущості, бо регуляторами тут виступатимуть чинники сприйняття мовцем повідомлюваного, тобто набуватимуть значення саме ті сегменти конструкцій, які виявляються функціонально оперативними як цілісні в процесі кодування й декодування мови. Цілісність однорідного ряду (чи руйнування цієї цілісності) є суттєвим моментом сприйняття повідомлюваного. Явище однорідності – факт мисленнєвого процесу, який виражений у мові в чуттєвому і раціональному плані. Умовно ізолюючи ці два плани змісту думки, можна вказати на специфікацію однорідності відповідно в стилістичному й мовноструктурному (фенотипічному) напрямках [8, 64].

Описовий синтаксис природно встановлює фенотипічний реєстр синтаксичних одиниць з проєктуванням на мовлення сучасної описової доби мовного розвитку. Мотивація конструкцій (у реєстрах типів, зразків, моделей) умовами мовлення, тексту, стилістичною прагматикою належить до компетенції комунікації. Тому синтаксис умовно поділяють на конструктивний і комунікативний. Варто підкреслити саме умовність поділу, оскільки комунікативне призначення вислову з погляду функціональної граматики зумовлює добір і вираження конструктивних ознак речення. Та все ж таки для мовної типізації синтаксичної категорії однорідності такий поділ є суттєвим.

У сфері стилістики (стилістичного синтаксису) розбудова однорідних рядів спричинена експресією. Чисельна довільність ряду, ускладненість однорідних членів іншими членами речення, що виконують функцію поширення основних в однорідному ланцюжку, поняттєва смислова сумісність чи несумісність однорідних членів – явища стилістично вмотивовані.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Синтаксична категорія однорідності не знайшла ще всебічного висвітлення. У нових галузях дослідження синтаксису, що ґрунтуються на структурно-семантичних засадах, не визначено теоретичного напрямку досліджень однорідності як одного з найсуттєвіших явищ функціональної структури речення. Вивченню комунікативного аспекту наукового тексту присвячено низку наукових студій Л. Кадомцевої [8], Г. Золотової [7], В. Кухаревої [9], Г. Дядюри [6]. Комунікативний аналіз синтаксичної категорії однорідності в науковому стилі здійснено на основі узагальнення наукових теоретичних праць. Зокрема, у дослідженні П. Дудика проаналізовано стилістику речення з однорідними членами на матеріалі художніх текстів [5]. Незважаючи на низку досліджень синтаксичної категорії однорідності в різностильових текстах, актуальним є вивчення цієї категорії в науково-технічних текстах з комунікативного погляду.

Формулювання мети і завдань в статті. Мета пропонованої статті – проаналізувати комунікативно-стилістичний аспект синтаксичної категорії одно-

рідності в науковому тексті. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**: висвітлити поняття синтаксичної однорідності та проаналізувати комунікативно-стилістичний аспект категорії однорідності на матеріалі українських науково-технічних текстів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однорідність у стилістичному плані якісно змінює змістове навантаження речення, його реальний комунікативний сенс, тому й має якісне значення.

Комунікативно-стилістичній сфері однорідності притаманне також стирання меж між однорідними й неоднорідними членами речення. В описовій граматиці опозиція однорідність/неоднорідність досі існує лише для виправдання ознак першої, до цього ж не вказано на те, роль якого модифікатора основної структури речення (кількісного чи якісного) виконує неоднорідність.

У розвитку теорії описової граматики поняття однорідності/неоднорідності зазнавало різних інтерпретацій. Поступово із загального визначення виведено неконкретизовану тезу про однорідність як явище семантично неподільне (члени речення лежать в одній площині логіко-семантичних відношень і характеризують залежний компонент речення чи характеризуються ним з одного боку). Семантична неподільність, тотожність як критерій досі розмежовує лише однорідні чи неоднорідні означення, а не всі однорідні члени речення.

Головним показником однорідності як синтаксичного явища вважають «тотожність синтаксичної позиції, а це можливо лише при об'єднанні кількох словоформ у сурядну конструкцію» [4, 185]. Зазначено дві суттєві ознаки: функціональну тотожність членів однорідного ряду і вираження ними напівпредикативних зв'язків, що сприяє розвитку динамічної структури речення.

Прості односкладні речення з однорідними членами, зокрема означеннями, додатками, обставинами й узагальнювальними словами при них, є певними типізованими в синтаксисі формами вираження думки. Еволюція їх витворення в мові, а також знання операцій комбінаторики смислів як актів думки залишається, на думку науковців, поза екраном, на якому висвічується лише реальна, актуальна сутність конструкцій. Можна, звичайно, вказувати на можливі шляхи скорочення, пропуску, еліпсису тексту речення та речень, гіпотетично реконструювати попередні етапи формування думки. Проте, як слушно зауважує В. Мартинов, реальна наявність несконденсованого тексту як основи синтаксичної конденсації зовсім не обов'язкова. Досить виникнення певного стереотипу, моделі конденсації для того, щоб речення породжувалося вже в сконденсованому вигляді [11, 97].

Отже, ускладнення речень однорідністю належить до проблеми синхронічного опису мови й може встановлюватися з позицій уживання в реальному, комунікативно спрямованому мовленні, текстуальних і контекстуальних умовах.

Опис однорідності за типами відношень подаю лише в перелікові сполучників і сполучникових засобів мови, які ці відношення виражають, а також

у перелікові тих позицій, які займає однорідність у структурі речення. Крім того, вказано на можливі закриті та відкриті ряди однорідних членів речення. Суперечливо й непослідовно розглянуто питання про однорідні й неоднорідні члени речення.

Зазначимо також, що однорідність є такою синтаксичною категорією, типізація якої може здійснюватися лише на основі функціонального прояву в реченні, взаємодії синтаксису й семантики. Синтаксична однорідність як засіб ускладнення граматичної та семантико-комунікативної структури речення (при збереженні умовної традиційної назви явища) є категорією багатоаспектною саме із функціонального погляду.

Л. Кадомцева вказує на те, що типізація однорідного ряду може відбуватися за кількома ознаками:

1) семантичною (головною, що констатує різні форми ускладнення);

2) лексико-граматичною (лексична наповненість і граматична форма однорідного ряду);

3) позиційною (позиція однорідних членів у реченні);

4) стилістичною, комунікативною [8, 71].

Ускладнення основної структури речення водночас спричиняється й семантичними та синтаксичними чинниками, а підґрунтям цього процесу є комунікативна заданість вислову. Проте в тексті, потоці мовлення однорідному ускладненню властива здебільшого певна (семантична, лексико-граматична, позиційна чи стилістична) мотивація та відповідна їй форма. Ускладнення основного речення однорідним рядом залежить також від того, які члени речення входять до його складу.

Синтаксично однорідні додатки й обставини в межах єднальних відношень лінійно розгортають односкладне речення, не руйнуючи його синтагматичної структури. Синтаксично однорідні підмети тяжіють до часткової зміни структури простого речення. Синтаксично однорідні присудки й означення – як виразники предикативних і атрибутивних відношень – значно впливають на семантичну й граматичну структуру простого односкладного речення, модифікуючи чи руйнуючи її.

У реченні фіксуються не лише результати процесів мислення, а й результати процесів пізнання, що охоплюють і людські емоції; тому далеко не кожне речення може відповідати логічному судженню. «Судження не може існувати поза реченням, – зазначає В. Виноградов, – яке є формою його утворення і вираження. Але якщо судження виражається в реченні, то це ще не означає, що призначення всякого речення – висловлювати тільки судження» [2, 7]. Наявність у реченні однорідних підметів, а особливо однорідних присудків, робить це речення неспівмірним із судженням, оскільки воно (речення) містить у собі – нехай у потенційному стані – не одне, а кілька можливих суджень.

У реченнях без однорідних членів уся різноманітність граматичних відношень, що складають структуру цього речення, побудована на відношеннях підпорядкування. Поряд з відношеннями підпорядкування в реченнях з однорідними членами з'являється нове відношення – відношення одно-

рідності. Ознаки його загальновідомі: 1) наявність між двома чи більше елементами речення сурядного (єднального) зв'язку; 2) тотожність граматичних функцій цих однорідних елементів у реченні; 3) безпосередня граматична співвіднесеність кожного такого елемента хоча б з одним спільним елементом того самого речення.

У структурі граматичного відношення однорідності сурядний зв'язок, наявний між однорідними членами, набуває формальних ознак, які дають змогу говорити про нього як про особливе граматичне відношення сурядності. Цими ознаками є тотожність граматичних функцій і безпосередня граматична співвіднесеність з тими самими елементами речення.

Ступінь цілісності компонентів однорідного ряду залежить від структури однорідних рядів та від характеру їхнього поширення. Так, найменше проявляється вона в реченнях, де однорідні члени реалізують можливість мати власні синтаксичні зв'язки. Наприклад: *На рис. 9.7 показано розгортку одного полюсного ділення машини постійного струму і розподіл магнітної індукції В під полюсом* (ЕМТ, 205); *Регулювати кутову швидкість двигунів постійного струму можна: введенням додаткового опору послідовно з обмоткою якоря; зміною напруги на якорі та зменшенням магнітного потоку шляхом зменшення струму збудження* (ЕМТ, 231); *Критерієм доцільності варіанта пристрою вважають або цехову собівартість виготовлення деталей, або річну технологічну собівартість виконання операції* (ПТО, 310).

Більшою цілісністю відзначаються однорідні непоширені члени речення: *Цей тип можна використовувати для цілочислових і символічних даних в описах, а також як позначення оператора варіанта* (ІН, 180); *Блок-схеми, таблиці, графіки, що зображені на окремих сторінках записки, включають у загальну нумерацію сторінок* (ІН, 24); *Обчислюємо опір ізоляції між провідниками активної і пасивної лінії зв'язку* (ПК, 22); *Тезорезистори широко використовують для визначення статичних і динамічних зусиль у деталях машин* (ЕМТ, 277).

Найбільшою цілісністю відзначаються однорідні члени, які залежать від одного слова: *За способом збудження мікродвигуни постійного струму виконують з паралельним, незалежним, послідовним збудженням...* (ЕМТ, 231).

Однорідні присудки в структурі й граматичних формах однорідних рядів є категорією типово функціональною. Про це свідчить зворотне перетворення складних речень на прості ускладнені. Аналіз показує, що текстову варіативність виражено в таких конструкціях яскраво й послідовно [9, 111–112]. Основою цього синтаксичного процесу є семантична «напруга» смислів у лінійно організованому мовленні. Суттєве значення має також семантика дієслів, що конструюють однорідний ряд. Категоріальне значення дієслівної словоформи зумовлює її роль як синтаксеми в граматичній структурі речення.

Типізація однорідності, зокрема присудкової, як один із граматичних рівнів аналізу речення можли-

ва й правомірна. Універсальні зразки ускладнення простого речення однорідними присудками (синтаксично однотипними чи різнотипними в сполучниковій чи безсполучниковій формі зв'язку) вимагають доповнень і уточнень з позицій функціонального синтаксису – синтаксису зв'язного мовлення, бо схема сама по собі не дається; цей лінгвістичний конструкт можливий лише настільки, наскільки в мові і в мовленні існують його лексично наповнені репрезентації [7, 86].

Для з'ясування комунікативної ролі односкладних речень у науковому тексті цінними виявилися відомості, що ускладнення речень однорідними присудками не є продуктом комбінаторики так званих елементарних речень і відображених у них основних, типізованих значень [9, 112]. Так само не можна вважати семантикою елементарного (і відповідного до нього реального) речення суму значень його лексичних компонентів. У синтаксично однорідні відношення теоретично вступають усі дієслова, у семантично однорідні – частина з них. Поширеність однорідного ряду, його структура й різні форми (щодо різних типів присудків, які вступають у синтаксично однорідні відношення) також мають значення для з'ясування різних напрямків цього типу ускладнення, функціональний вияв якого ще й зумовлений дистрибуцією речень, оточеннями в тексті і контекстуальним фоном оповіді. Синтаксично значущими щодо цього є ті обмеження, які створює текст для регламентації та збереження лінійного повідомлення як простої структури [8].

Аналіз сучасних науково-технічних текстів показав, що функціональним видом ускладнення односкладних речень однорідними присудками в науковому стилі української мови є переважно синтаксично однорідні присудки, створювані дієсловами із семантикою послідовності дій, станів, тобто незамкнені (або відкриті) ряди. До речі, терміни *замкнений* і *незамкнений ряд* однорідних членів з'явилися порівняно недавно – у працях В. Борковського, присвячених аналізу сполучників у реченнях з однорідними членами в берестяних грамотах [1, 11].

У досліджуваних текстах незамкнені ряди однорідних членів тяжіють, як правило, до заміни членів ряду відокремленими обставинами, вираженими дієприслівниковими зворотами, що увиразнюють цілісність складної за семантикою, але формально лінійної предикації: *Позитивний елемент виготовляють у вигляді спіралі з мідного дроту і вставляють у банку* (ФА, 207); *Їх очищують від іржі та масла, складають за допомогою струбцини, вивіряють правильність взаємного положення і прихвачують в окремих точках* (ПТО, 427); *Для кожного із значень і точки $[M_n, n_i]$ наносять на графік (рис. 10.15, а) і з'єднують плавною лінією* (МГ, 168).

Зазначимо, що в наукових текстах трапляються речення з однорідними присудками, які входять до складу простих ускладнених речень з відокремленими обставинами, вираженими дієприслівниковими зворотами, або складнопідрядних: *Визначивши для деяких і значення K , обчислюємо $\eta = iK$ і буду-*

ємо лінію η (МГ, 170); *Щоб вмикати і вимикати в потрібний час приймачі електричної енергії, застосовують рубильники, кнопки, вимикачі, тобто пристрої, які замикають і розмикають електричні кола* (ФА, 208).

Функціональний вияв присудкового ускладнення в текстах зумовлює його певне синтаксичне членування, при якому синтаксично однорідні присудки репрезентовані в різних «поділених» реченнях. Форм такого поділу точно не можна встановити, бо не можна передбачити всю можливу та постійно створювану багатогранність словесних побудов. Та все ж, якими б не були потенційно і ситуативно різноманітними конструкції (бо не вичерпна думка, втілювана в мовленні), певні закономірності членування речень будуть регулювати різнооформленість синтаксичних висловів у тексті. У мовленні сучасної української науково-технічної літератури спостерігається, наприклад, переважно тричленна будова синтаксично однорідного присудкового ряду. Причини цього явища можуть бути оприєвані при дослідженні всіх мовних засобів репрезентації суджень на сучасному рівні зв'язку мови та мислення, зокрема тих, які стосуються компресії вислову, регресивних чи прогресивних способів розгортання думки-речення.

Текстуальне вираження послідовно однорідних присудків, ряд яких об'єднує модальна й видочасова площина відношень, може бути або повним, лінійним, або скороченим дієприслівниковим зворотом, що підсилює одночасність і одноактність дій, або поділеним. Функціональну роль засобу поділу речень має поширюваність членів ряду зворотами чи іншою однорідністю: *Під час розрахунку вузлів перевіряють упорний швелер на згинання як балку на двох опорах з прольотом, що дорівнює відстані між щоками башмака; визначають розміри горизонтального опорного листа з умови зминання під ним об'язувального бруса впоперек волокон і його товщину з умови зминання плити на двох ділянках (як балку на двох опорах та консолі) і добирають переріз затяжок з куткової або круглої сталі, розраховують зварні шви, що кріплять упорний швелер до щік, щоки – до упорного листа і кутики затяжки – до щік; гребеневий вузол розраховують так само, як і в трикутній арці* (КДП, 174); *Арматуру вкладають у пази, в які заливають епоксидний клей з наповнювачем, і пакет запресовують* (КДП, 161).

Наведені приклади свідчать, що для однорідних присудків характерна тенденція до тісного смислового зв'язку членів ряду. Цілком очевидно, що однорідні присудки належать до звичного способу впорядкування наукового тексту, бо на них поширюються всі особливості цього впорядкування.

Ускладнення структури простого односкладного речення однорідними означеннями є багатоплановим і різноструктурним синтаксичним явищем, для якого важко встановити граматично значущу сітку відношень й опозицій. Це пояснюється кількома причинами, зокрема тим, що атрибутивні відношення корельовані з предикативними, виражаються в синтаксичній позиції іменного присудка й означення, мають різні форми прояву (однорідні

та неоднорідні означення, однотипні й різноформлені). Наприклад: *При обробці вуглецевих, інструментальних сталей та жароміцних сплавів на нікелевій основі використовують графітні та мідні електроди – інструменти* (МТФ, 14); *Складаючи загальний курс фізики, треба сконцентрувати увагу... на доборі матеріалу... для вивчення як самої фізики, так і суміжних з нею природничих і технічних наук* (МТФ, 4); *З досвіду відомо, що порожнього візка легше зрушити з місця або пригальмувати, ніж навантаженого* (МТФ, 23); *Звідси можна зробити цікавий і короткий висновок, що загальний опір ділянки кола $R_{12} = 244 \text{ Ом}$, яка складається з двох паралельно з'єднаних резисторів з опором $R_1 = 440 \text{ Ом}$ і $R_2 = 550 \text{ Ом}$, менший від опору кожного провідника* (ФА, 248).

Найістотношою ознакою однорідності є функціональна рівноправність елементів ряду, їх граматична незалежність один від одного. Ця ознака має своє оформлення в сурядному зв'язку, зовнішніми виразниками якого є або особлива об'єднувальна інтонація (переліку або протиставлення), або сполучники разом з інтонацією.

Досить часто в наукових текстах вживаються речення з однорідними додатками. Однорідні додатки творять синтаксично однорідні ряди без варіантних граматичних форм, зокрема у випадках поєднання однакових чи різних за значенням: *Далі необхідно ввести матрицю значень аргументів і вектор значень функції...* (ПК, 33); *Наприклад, компонентами методичного забезпечення є документи, в яких викладено ... теорію, методи, засоби, математичні моделі, алгоритми, алгоритмічні спеціальні умови для опису об'єктів, термінологію, нормативи, стандарти та інші дані, що забезпечують методологію проектування в підсистемах САПР* (ОСП, 207–208).

Зазначимо, що функціональні особливості ускладнення в проєкції на семантичну й формально-граматичну структуру односкладного речення, виявлені в закономірностях членування тексту та речень як його компонентів, набувають значення якісного й кіль-

кісного показника прояву цих речень у мові. Цей прояв широкий і теоретично безмежний, як і можливості думки, що не вичерпує нескінченності мислення. Статичність деяких форм вираження ускладненості відображено у фразеосхемах, якими є, наприклад, речення з усіма однорідними членами й узагальнювальними словами при них: *За геометричною формою просторові конструкції можна поділити на такі види: куполи, хрестові склепіння, зімкнуті склепіння, циліндричні оболонки, стрімчасті оболонки, циліндричні та призматичні складки, оболонки подвійної кривизни – гіпери – і ординарної...* (КДП, 208). Уживання узагальнювального слова є лише моментом згрупування ряду синтаксично однорідних членів речення, їх синтагматичним з'єднанням. Існує лише дві позиції узагальнювальних слів щодо об'єднуваного ними однорідного ряду – препозиційна і постпозиційна. Логіко-граматичний аналіз речень з узагальнювальними словами встановлює дві форми їх співвідношення з умовиводами (що лежать в основі простих речень і приховують їхню семантично складну будову) – дедуктивну й індуктивну [10].

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Отже, аналіз однорідності всіх членів речення на комунікативно-стилістичному рівні в науковому тексті може виявити більшу кількість фразеосхем, що створюються в мовленні й набувають конструктивних ознак мовних типів і зразків. У досліджуваних текстах спостерігаємо явище, не типово для інших стилів, а саме – збільшення місткості категорії однорідності. Це збільшення виявляється в розширенні можливості об'єднання (сполучникового та безсполучникового) у вигляді таких однорідних членів речення, які виражають різні за своїм характером відношення до опорного слова (до того ж вони часто й морфологічно не однорідні). Репрезентоване дослідження не вичерпує всього кола питань, пов'язаних з категорією однорідності в науковому тексті. Перспективами нашого дослідження є подальше вивчення синтаксичних конструкцій із комунікативного погляду в науковому стилі мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борковский В. И. Исторические справки по синтаксису русского языка / В. И. Борковский // Русский язык в школе. – 1955. – № 5. – С. 9–20.
2. Виноградов В. В. Некоторые задачи изучения синтаксиса простого предложения / В. В. Виноградов // Вопросы языкознания. – 1954. – № 1. – С. 3–29.
3. Вихованець І. Р. Граматика української мови : Синтаксис / І. Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – 368 с.
4. Вихованець І. Р. Граматика української мови / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Грищенко. – К. : Рад. шк., 1982. – 208 с.
5. Дудик П. С. Стилістика української мови : [навч. посіб.] / П. С. Дудик. – К. : Видавничий центр «Академія», 2005. – 368 с.
6. Дядюра Г. М. Когнітивно-комунікативні аспекти наукового тексту : [монографія] / Г. М. Дядюра, В. І. Кухарева-Рожко, Г. Ф. Ракшанова. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю. А., 2013. – 226 с.
7. Золотова Г. А. Коммуникативные аспекты русского синтаксиса / Г. А. Золотова. – М. : Наука, 1982. – 367 с.
8. Кадомцева Л. О. Українська мова. Синтаксис простого речення / Л. О. Кадомцева. – К. : Вища шк., 1985. – 126 с.
9. Кухарева В. І. Комунікативний потенціал односкладних речень у науковому тексті (на матеріалі науково-технічної літератури) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Віталіна Іванівна Кухарева. – К., 2003. – 194 с.
10. Кучеренко І. К. Логіко-граматична природа речень з узагальнюючими словами при однорідних членах / І. К. Кучеренко // Мовознавство. – 1977. – № 6. – С. 3–12.
11. Мартынов В. В. Категории языка. Семиологический аспект / В. В. Мартынов. – М. : Наука, 1982. – 192 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

ЕМТ – Будішев М. С. Електротехніка, електроніка та мікропроцесорна техніка : [підруч.] / М. С. Будішев. – Львів : Афіша, 2001. – 424 с.

ІН – Верлань А. Ф. Інформатика : [підруч. для учнів 10–11 класів загальноосв. серед. шк.] / А. Ф. Верлань, Н. В. Апатова. – К. : Квazar-Мікро, 1998. – 200 с.

КДП – Клименко В. З. Конструкції з дерева і пластмас : [підруч.] / В. З. Клименко. – К. : Вища шк., 2000. – 304 с.

МГ – Мандрус В. І. Машинобудівна гідравліка. Задачі та приклади розрахунків / В. І. Мандрус, Н. П. Лещій, В. М. Звягін. – Львів : Світ, 1995. – 264 с.

МТФ – Загальні основи фізики : [у 2-х кн.]. Кн. 1. Механіка. Термодинаміка та молекулярна фізика : [навч. посіб.] / І. Г. Богацька, Д. Б. Головка, А. А. Малярєнко, Ю. Л. Ментковський. – К. : Либідь, 1998. – 192 с.

ОСП – Тимченко А. А. Основи системного проектування та системного аналізу складних об'єктів : [підруч. : у 2-х кн.]. Кн. 1. Основи САПР та системного проектування складних об'єктів / за ред. В. І. Бикова] / А. А. Тимченко. – К. : Либідь, 2000. – 272 с.

ПК – Праці IV Міжнародної науково-технічної конференції з телекомунікацій. НТК – Телеком – 99. – Одеса. 14–17 вересня 1999. – 610 с.

ПТО – Боровик А. І. Проектування технологічного оснащення : [навч. посіб.] / А. І. Боровик. – К. : ІЗМН, 1996. – 488 с.

ФА – Бугайов О. І. Фізика. Астрономія : [пробн. підручник для 8 кл. серед. школи / за ред. проф. О. І. Бугайова] / О. І. Бугайов, М. Т. Мартинюк, В. В. Смолянець. – К. : Освіта, 1996. – 367 с.